

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 9063702X

Discursus XIII. Jactura omnium bonorum Operum demonstrat, quàm grave malum sit Peccatum. Cùm peccatum duplici modo bonis operibus noceat, imprimis illis, quæ in Gratia exercita sunt ante admissum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51653](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51653)

tur, donec ad maturitatem excreverit, *metes ea*: interdum pœna comes est culpæ, quemadmodum rebelles in cœlo Angeli experti sunt, qui vix seditione inceptâ, statim ad orbem præcipitati fuere. Quandoque peccatum comparatur vocali Echo, quæ promptè provocantis tuinæ respondet: *Peccata nostra responderunt nobis.* Aliàs communiùs pœna claudo sequitur pede. Quandoque culpa similis est sementi, quæ suo tempore maturefcit, & deinde in funestis dolorum & angustiarum ab ipsa productarum fructibus colligitur. *Vidi eos, qui seminant dolores, & metunt eos, stante DEO perisse.* Quare nolite peccato unquam fidere, neque dicatis, *hoc solum admittam, & de eo subinde me coram sacerdote vestrum agam.* Quis scit, an non propter hoc solum Deus te sit puniturus, & fortè subito? Quis unquam putâset unicum solum & tam leve

Davidis peccatum, quale erat simplex quædam vanitas, illico septuagies mille hominum internecione tantam toti Regno stragem illaturum? & tamen re ipsa intulit. Et licet DEUS propter solum hoc peccatum hominem non statim puniat, certi estote, impunè hoc illi non futurum. *Qui in uno peccaverit, multa bona perdet.* Inquit Ecclesiastes. Non semper una vice omnia perdet, sed perditurus est suo tempore. *Multa bona perdet.* Quare ne seminemus in sulcis iniquitatis, statuamùsque in sulcis iustitiæ & in benedictione, id est, in meritorum abundantia à bonorum operum copiâ progerminatorum sementem nostram abscondere, atque ita digni efficiemur, ut quondam pro fructu benedictionem illam, hoc est præmiorum æternorù abundantiam colligamus. *Qui seminat de benedictionibus, de benedictionibus & metet.*

DISCURSUS XIII.

Ex bonorum Operum jaeturâ ostenditur, quàm grande malum sit Peccatum.

INter pœnas Pharaoni à Deo inflctas nulla adeò illius fregit pertinaciâ, quam cædes primogenitorù. Cor illud contumax flagella obduruerat, sicut sub commeanribus pedibus protritum obdurefcit cænum. Quare licet nunc virgas in serpentes

mutari, nunc aquam in sanguinem converti, jam ex improvîso diem obtenebescere, jam aërem mulsis, & culicibus densari, terram ranis & locustis obregi, cœlum fulminibus, grandine, & tempestatibus reboare viderit, nihilominus DEI mandato contumaciùs, quàm unquam restitit, tantis jam ante afflictionibus ad-

JACTURA OSTENDI, QUAM GRANDE MALUM SIT PECCAT. 159

admonitum. Sed quamprimum primogenitum suum, & cum illo omnes totius Regni primogenitos interfecos conspexit, non tantum cessit, sed ad majorem veræ sollicitudinis suæ demonstrationem de nocte surgens Moyses accessit, jussitque, ut nullâ interpositâ morâ cum toto populo ex Ægypto migraret, quemadmodum à Deo in mandatis habebat. *Surgite, & egredimini à populo meo, & immolate Domino, sicut dicitis, & abeuntes benedicite mihi.* Quis novit, an non simile quid his contingat temporibus? Multa hucusque damna propolui peccatoribus. Quasi Legatus Dei, plurima & efficacia attuli motiva, ut etiam ipsi Dei Domini sui obedientiam se subicerent. At fortè nihilominus plures quam unus Deo parere recusant! minisq; contemptis & flagellis induruerunt. Quare spero hodierno die bello, illos inter & DEUM hucusque gesto, finem impostum iri, si crudelem illam stragem, quam primogenitis illorum infert peccatum, ante oculos posuero; id est, bonorum operum jacturam demonstravero, quæ primum inter animæ parus sibi locum vendicant, quemadmodum inter naturæ operationes Primogeniti præferuntur. Duplíciter malignitatem suam perniciosam contra bona opera exerit peccatum. Inquinat opera bona à peccatore ante lapsum facta, & post lapsum facienda, atque adeò de utraque malignitate gravissimâ separatim loqui oportebit. Ut verò primam bene apprehendatis, necesse est, ut primò attentè penetratis, de quo jam sæpius

mentionem feci, quàm ingens sit boni operis pretium in DEI gratia facti.

I.

II. Res non erit difficilis, ubi oculos vestros tam in principalem talium operum originem, quàm in earundem terminum conjeceritis. Quodvis opus bonum principium suum à meritis Christi deducit, ideòq; quemadmodum aqua viva, quæ per preciosas auri fodinas transit, æstimationem & salubritatem obtinet incomparabilem, sic opera bona Christiani hominis in DEI gratia viventis, per vulnera Redemptoris gradientia, quasi per venam cœlestem, ab illis valorem suum & pretium inæstimabile mutuantur. Et quòd ita sit, quomodo de talibus operibus loquatur Deus, audite. *Vulnerasti cor meum Soror mea Sponsa in uno oculorum tuorum & in uno crine colli tui.* Loquitur hic Dominus cum fideli anima sua, quæ ob gratiam sanctificantem quasi soror illi conjungitur, & per quam filia ipsius adoptiva constituitur. Huic tali animæ tenerissimi amoris sui significatione dicit: tu vulnerasti cor meum uno oculorum tuorum, & uno crine colli tui. Per oculos opera grandia pro Deo facta intelliguntur, nec adeò mirum est, hisce intimum DEI cor vulnerari. Inter omnia sensuum instrumenta nullum charius est oculo, & quasi anima corporis dici potest, *Quod mens in animo est, id oculus in corpore.* Acutissimè inquit Philo. Sed quòd seodem modo à capillorum aliquo cor vulneretur, quibus exiles piæ animæ actiones significantur, res est admirationis & stuporis plenissima.

Cart: 4. 94

L de mu. nis. opif.

A:

At scitisne, unde etiam illarum deriveretur pretium? à Christi meritis procedit. Tam oculus, quàm capilli principium suum habent à Capite, quod est Salvator noster, & à Capite quoque conservantur. Quis igitur mirabitur, tam acceptas esse DEO actiones illas; quæ ab ipsis procedunt, tantamque amabili sua sympathiâ illis vim inesse, ut Cor Dei vulnerare queant? Verum quidem est, à quibusdam illud magis, ab alijs minùs vulnerati, sed tamen ab omnibus vulneratur. *Vulnerasti cor meum soror mea Sponsa in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui.*

III. Arque hoc eò magis, quòd bona opera à JESU Christo, non solum tanquam à causa meritorum suorum efficiente, sed etiam tanquam à causa exemplari proventunt. Explico. Quid rei putatis esse opus bonum? Est actio secundum divinum Redemptoris exemplar producta. *Donec formetur Christus in vobis.* Quare quid unquam explicare poterit, quantum illarum valor coram DEO augeatur? Benedictionem illam, quam Jacobus vestibus filij minoris, qualis ipse erat, non obtinisset, quamprimum in habitu fratris majoris comparuit, reportavit; ad cujus odoris fragrantiam Pater totus amoris suavitate liquefactus, quidquid honorum in terris & è cælis voluit, illi concessit. Idem accidit in re nostra. Opera bona secundum Christi vitam formata sunt, quemadmodum vestes pro mensura corporis conficiuntur, ideòque talem odoris cælestis fragrantiam exhalant,

ut anima coram DEO tali amictu induta vix compareat, quin Pater æternus operum, laborum filij sui pro nobis Incarnati reminiscens, illi ipsi animæ amplissimam impertiatur benedictionem, velut Redemptoris sui sorori, ipsiusque vestimentis amictæ. *Induimini Dominum Jesum Christum.* Quare grandia summorum Monarcharum facinora, ut sunt, ducere exercitus, debellare urbes, rebelles subjugare, Populis bene præesse, talia inquam facinora, licet egregia, cum operibus etiam minimis ab animabus DEO fidelibus peractis comparare velle, est prorsus idem, ac si quis fornicarum studia & labores cùm inventionibus & machinis Architecti, arte sua celeberrimi, conferret. Imò adhuc multò minùs esset, quippe inter Architecti & Fornicarum laborem est aliqua saltem proportio; quia hic, & ille in eodem naturæ ordine comprehenduntur; inter Justorum autem & grandium Monarcharum actiones distantia reperitur infinita; cùm hæ sint operationes humanæ, illæ ordine quodam superiore, quasi divino eminent. Hæ secundum humanam mentis ideam productæ sunt; illæ juxta exemplar vitæ Hominis & DEI perfectæ sunt. Et in veritate, hoc ex capite in die judicij, hoc est, in die veritatis, quævis opera in statu gratiæ facta infinities plùs valebunt, plùsque ab omnibus æstimabuntur, quàm quotquot Heroum facinora hucusque Historiographi posteritati scriptis suis commendârunt.

IV. Et ecce alteram causam propter

De con-
suetudine
Clericorum
137

Gal. c. 3.

prez quam tanti pretii sunt bona opera, id est terminum, ad quem nos deducant. Appositissime à S. Bernardo talia opera jam pridem dicta sunt *semina aternitatis*. Quia quemadmodum, qui acutum cerneret, & magnitudinem trunci, & ramorum vastitatem, & frondium multiplicatam, & florum pulchritudinem, & fructuum ubertatem, nec non totius arboris gloriam, omnia sigillarim, in semine, quasi virtualiter contenta cognosceret; sic si anima perfecte esset illuminata, cujuscunq; boni operis amplitudinem, beatitudinem aternitatis, cujus illud est semen, gaudium ineffabile cognosceret. *Qui seminat in Spiritu, de Spiritu metei vitam aternam.* Hoc non sufficit, Charissimi, ut ingentium illarum divitiarum, quæ rectè agendo acquiruntur, amore capiamini? Quid quæso minus propter amorem DEI præstari potest; quam pauperi aquæ potum porrigere? modica tamen hæc aqua tam pretiosa est coram oculis DEI, ut intra se immensum sempiternæ dulcedinis pelagus contineat. O igitur inæstimabile vel unius boni operis pretium! ô gloriâ! ô potentiam! An non revera stulti dicendi sunt, qui tanto cum labore caducis inhiant divitiis (quibus, ne quidem quando volunt, frui possunt) de thesauro autem infinito acquirendo, in bono opere contento, minimè solliciti sunt, qui tamen semper in eorum manere potestate & arbitrio? Simplex quædam rustici filia, cum arte singulari tenerrima duxisset colofila, glomum eorundem Imperatrici, Henrici quarti conjugii obtulit, quod donum

tantopere isti Dominæ placuit, ut pauperculæ tantum telluris pro remuneratione dederit, quantum fili sui circumferentia comprehendere potuit. Pretiotum profectò hoc erat filium. Sed quæ est illius cum bono opere etiam minimo comparatio: Filium illud ex natura sua talem non merebatur remunerationem; & quamvis etiam promeritum fuisset, remuneratio nihilominus tota erat terrestris. Sed quilibet actus honus, gratiæ sanctificantis virtute, intrinsecè tale in se continet pretium, ut respectu illius cælum ipsum, id est interminabilis, & immensa ipsiusmet DEI possessio, non sit meræ duntaxat liberalitatis donum, sed quædam etiam Justitiæ retributio. *Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex.* Ita loquebatur olim Apostolus, & eodem modo cum ipso omnes Justii loqui possunt.

V. Considerate jam inexplicabilem peccati malignitatem! unicum peccatum omne hoc bonorum operum meritum destruit & annihilat, omne vitæ æternæ germen exsiccatur, pejusque est, quavis malefica grandine, dum omnes hos vitæ fructus penitus aufert. *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem. Et omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Vix ulla tam læva est tempestas, quæ non aliquas in vitibus uvæ intactas relinquat. Sed peccatum omnia bona perfundat, nec uni parcat. Quoniam verò hoc punctum tanti est momenti, fusiùs aliquantò explicare me oportet. S. Franciscus Xaverius præcedenti sæculo

Theatro
tit. Grat.

S. Thom.
1. 2. q.
114. a. 3.
2. Trin.
4. 8.

S. Thom.
3. 1. q.
89. a. 4.
Ezech.
28. 14.

R. P. Segneri S. I. Christi, Instr. Tom. II.

Thom.
Boz de
sign.
Eccles.

culo huc Mundo natus fuit, ut primitivorum Apostolorum miracula & merita, jam longo tempore deficientia, oculis nostris proponeret. Decemio illo non toto, quo in Indijs moratus est, tam magna pro DEI gloria operatus est, ut fama sit, plures ab illo ad DEUM animas esse conversas, quam Lutherus, Calvinus, Carolstadius, Zwinglius, alique similes moderni hæresiarachæ, monstra ad Ecclesiæ perniciem nata, perverterint. Primus ille plurimis Populis & Regionibus, eò usq; incognitis, Christi fidem annuntiavit; inter quas sola Japonia est tam vasta, ut sexaginta sex Regna comprehendat. Nemo hucusque Ædium sacrarum, ab ipso ædificatarum, templorumq; profanorum ab eodem dirutorum numerum scriptis consignavit, sed facillimè exiis, quæ nota sunt, colligere licet; nam plusquam quadraginta millia idolorum ipsius manu comminuta & plusquam duodecies centena hominum millia ab ipso baptizata sunt. Quâ de causa sæpius omnino viribus fatiscens vix amplius consueta Baptismi conferendi verba pronunciare, nec brachium, quo aquam infunderet, sustinere potuit. Scitis est scire, sacrum Romanæ curiæ Senatam referre; tot centena hominum millia ab ipso ad Christi fidem traducta esse, quot nemo unquam converterit. Unde etiam (quemadmodam summus Pontifex in Canonizationis ipsius bulla adjungit) vidit prædicationibus suis Animas Christo partas, quasi stellas in cælo, & quasi arenas in litore maris multiplicatas esse. Tam uberes hujus messis fructus laboribus tanto

cum fervore seminatis responderunt; ut solis itineribus, quæ propter animarum salutem confecit, juxta nonnullorum computum, quinquies tota terra lustrari possit. Hæc tamen, & multo plura, quæ adferre possem, Sanctus Vir intra decem solummodo annorum spatium, sicut audistis, quibus in Indijs moratus est, peregit. Cogitate jam, si centum annis in illis regionibus habitasset, quanto plura tanto tempore operatus fuisset, Et si superatis centum annis, sexcentis, septingentis, imò nongentis annis, quot Adamus, & plures ante diluvium vixerunt, pro Christi gloriam laborasset, fateri nos oportet, hunc Mundum, quantus quantus est, nimis angustum illius zelo campum futurum fuisse. Quare omnes vitæ ejus historiæ, si typis mandata essent, cum tot & tantis comparata facinoribus posterorum memoriâ dignissimis omnes illæ tunc inquam, defætuosæ & manæ viderentur. Nunc hæc omnia cogitationibus vestris, quasi in fasciculum colligite; fugite Sanctum aliquem, qualis erat iste, post omnia hæc opera pro DEO facta peccato mortali, solo etiam desiderio, solaque delectatione consentire. Peccatum hoc mortale tam pestiferum est, ut uno quasi ictu omnia illa bona opera inrelinat; unde si illa anima ante peccatum tam locuples, subito post peccatum moreretur, totus ille meritum cumulus, totus inquam, nihil ei omnino ad salutem consequendam prodesset. *Omnes justitia ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Supponamus præterea, virum adeò Sanctum, qualem vobis

bis descripsi, ab aeterno servisse Deo, summo cum ardore illum amasse, summo cum rigore carnem suam illius causâ afflixisse, omnes proventus suos in perpetuas pauperum eleemosynas expendisse, quotidianis, & perpetuis sacrificiis Deum placasse, supplices ad eum preces fuisse, aeternique hymnis & canticis nomen ejus celebrasse; qui unquam talia fecisset, profectò infinitum, saltem quoad tempus, meritum cumulum acquisivisset, ideòque infinita quoque ipsi merces in caelesti gloria deberetur. Hic tamen ipse si peccatum unum vel sola cogitatione admitteret, momento meritum illorum infinitorum, & mercedis infinitæ jacturam faceret, eorumque loco ad pœnas ac supplicia infinita in ima inferni abyssi damnaretur.

VI. Quid ad hæc Charissimi? An aliud argumentum adhuc desideratis, quo unius solius peccati gravitatem intelligatis, cum tanta sit ejus malignitas, ut tanta bona pessundet? Ecce immensum præmium pondus in immensum pœnarum cumulum tam subito commutatum, sub quo gemunt gigantes illi infernales, qui Deo bellum indicere ausi sunt. Attendite igitur, & considerate, quantum illud sit, quod peccando perdidistis! Scio, meritum vestrorum summam non esse infinitam, quam possibilem esse supra supposuimus; sed potius censum esse valde exiguum, propter parum illud boni, quod plerique, tempus mille ineptiis impendere soliti; peragunt, quo quovis momento

thesaurum sibi caelestem comparare possent. At nihilominus exeunte anno multa numeratis, vos observasse jejunia, plurimè Deo obtulisse mœnera, plurimas fuisse preces, plurimisque pauperibus eleemosynas impertitos fuisse: Rei divinæ sapius interestis, Sermones Sacros frequentatis; sapius etiam comparetis in Ecclesiis, & nisi desperata sit conscientia, ad minimum aliquoties per annum peccatis expiati sacrosanctæ Eucharistiæ mensæ accumbitis. Quod si igitur omnis bona actio, tanti, ut dictum est, ex se ipsa est meriti, etsi ideo etiam, quod in cœlis merces ei debeatur, tanto est pretiosior, fateri oportet; Magnum in fine anni thesaurum vos acquirere, & consequenter postmodum peccando inexplicabilem facere jacturam, dum peccatum illud, quasi ventus pestilens, omnem quamprimum fructum ipsa adhuc in herba arefacit, ac pessundat.

VII. Verum est, pœnitentibus sincerè & in DEI gratiam redeuntibus bonorum operum ante peccatum acquisita ex mera DEI bonitate merita reviviscere, quemadmodum olim per Prophetas promissit. *Red. loc. 2. dam vobis annos, quos comedit loc. 25. cista, bruchus, & rubigo, & eru. V. Vas quez. 22. so. 2. de spe. 2. 2. 10. c. 7. n. 55.* Sed duo hæc ad rem nostram advertere necesse est. Primum est nonnullorum Theologorum esse sententiam, gratiam in quovis Sacramento, ut ipsi loquantur, ex opere operato obtentam, semel peccato mor.

mortali perditam, nunquam reddi amplius quocumque meliori modo Dei gratiam nobis reconcillemus. Quod si verum est, videte obsecro, quam lacrymabilem thesauri jacturam facit miser peccator, quodcumque Dei legem prævaricando se nihil perdere existimat. Recordamini illius, quod dixi, quanti unus solus gratiæ gradus valeat; considerate quoque, quam pretiosum sit flumen illud auriferum, cujus minimæ arenulæ tantæ æstimantur. Alterum observatu dignum est, quod sequitur. Si Deus peccatori pœnitenti omnia merita ob perduellionis culpæ ablata restituit, hac liberalitate Misericordiæ suæ viscera ostendit, qui pœnitentiam illius desideravit. Verùm hoc non impedit, quo minus tantæ perduellionis malitia perinde sit detestanda; non solum enim meretur, ut omnia illi bonorum operum merita auferantur, sed etiam, ut nunquã restituantur.

V. Suar.
opus. de
revis.
merit.
Sect. 3.
n. 9. &c.

XIII. O quam amaris igitur lacrymis hanc jacturam deploraret, quicumque mentis oculos bene illuminatos haberet! Davidi & militibus ejus civitatem Siceleg paulò ante ab Amalecitis everSAM, & in cineres conversam intrantibus, dum domuum suarum ruinam, squalorem, solitudinem, nec non tenerimarum prolium suarum, mulierumque necem intuerentur, ac flerent, flentibus tandem lacrymæ defecerunt. *Planxerunt*, inquit Scriptura. *donec deficerent in eis lacryma*. Considerate igitur, quantum fleret, qui terribiliorem hanc devastationem, quam adfert peccatum, cognosceret; Verùm ita se res habet, quævis alia res amariùs, quàm

3. Reg.
30. 4.

bonorum operum jactura deploratur. Crassus flevit, pullasque induit vestes ob murænam fluviatilem, quæ in piscina illius adeò famosâ morte sublatæ est. Et Christiani nostri quandoque non erubescunt, equi, aut canis interitum deplorare, dum interea siccis oculis tantorum audiunt jacturam meritorum, quam anima ipsorum pavitur, quasi nec flocci æstimanda essent.

II.

IX. Sed quid jam dicemus de bonis illis operibus, quæ in peccati mortalis statu sũt, quod est alterum malorum à me propositorum vobis explicandum? Hæc jactura adhuc magis est deploranda, quia nunquam reparari potest. Peccatum est velut turbo, à quo non tantum maturi decutuntur fructus, sed ipsamet arbor radicitus evellitur. *Omnia* *eradicans genimina*. Ideoque omnia opera facta ab anima peccato inquinata, opera sunt mortua, infructuosa, ingrata, nec unquam Deo accepta, sicut eadem opera in gratia producta. Tartarorum Princeps nunquam acceptat decimas è grege fulmine percusso; ita quoque facit Deus; Decimas & Victimæ ab Abele oblatas sibi ostendit placere, quia ab innocuâ caula prodire, *Respexit Dominus ad Abel & munera ejus*. Caini autem munera non accipit; cum sint Decimæ è caula fulmine peccati percussa, & etiamnum Invidiæ fumum redolentia: *Ad Cain verò & munera ejus non respexit*. Imò non tantum non benigno acceptat vultu, sed aversionis & horroris loquitur terminis, quasi molestum sibi odorem adferrent. *Incensum abominatio est mihi, la-*

3. Thom.
3. p. 2.
8 p. 4. 6.

Omnia 166. 114.

Gen. 4.

1. p. 1. 19.
Eliam
boravi 1. 1.

boravi sustinens. Si Leo aliquod animal mordeat, caro illa fit tam foetida, ut à nullo alio animali devorari possit. Fuge peccatum, monet Spiritus S. per

Ecc. 12. 2. Ecclesiasticū quia, *dentes Leonis, dentes ejus, interficientes animas hominum.*

Aspicite quælo, quàm ferox sit hic Leo! non tantum corpora, sed etiam animas interfecit. Quod si ita est, quis mirabitur totum illud, quod à talibus proficiscitur animabus, coram Deo fœdere? à maximi Leonis dentibus dilaceratæ sunt, dentibus scilicet non crudelibus tantum, sed pestilentissimis.

X. Quod si ad amissim Theologiam, nunquam dicere licet, opera bona in statu peccati facta displicere Deo; sed solum Peccatorē displicere; eorum saltem est, istorum operum ob peccatum & peccatoris abominationē apud Justitiam divinam, non haberi rationem; quare quantumcumque illorum augeatur numerus, omnia in ære sunt Nullæ, quas dicimus, quæ se solis summam nullam constituunt. Propter hanc causam ore proprio sterilem vocavit Regem Iechoniam, quamvis octo ipsi essent filij. Hæc dicit Dominus: *scribe virum istum sterilem.* Ratio autem fuit quia ètor filijs nullum in regno post se successorem habuit; sed omnes simul in captivitate Babilonica obiēre, quo Deus nobis significare voluit, impios licet elemosynarum elargitionibus, susceptis jejuniis, peregrinationibus sacris, suis orationibus, templorumque visitationibus, numerosarum prolium id est bonorū operum Patres efficiantur, nihilominus coram oculis Dei tan-

quam steriles & infœcundos comparere; nullus enim tot illorum partuum, licet laudabilium, unquam in cælis meritorum, & gloriæ coronâ redimitus triumphabit.

XI. Quod si ita se res habet, dicent nonnulli, ergo peccato inquinatis nihil prodest amplius quidquam operari boni; non jejunandum porro ipsis, saltem cum præceptum non urget; diebus non feriatis Missæ sacrificio interesse; recitare rosarium, solitāsque ut ante domi preces persolvere irritus labor est. Quàm inepta est hæc consequentia! Opera bona in peccato facta non possunt promereri cælum, ergo illa intermittamus? nolite sic argumentari, sed dicite; abjiciamus peccatum, confessione illud expiemus, nec in Paschale tempus, sed neque in hodiernū vesperum pœnitentiam differamus. Hoc, si sapienter loqui vultis, inferendum esset. Insuper ad voces, quibus usus sum, advertite Dixi videlicet, opera bona in peccato facta non prodesse pro cælo lucrando; at non dixi unquam, omnino nihil prodesse: quod si in manibus vestris numus aureus frangatur, quid facitis? An hinc illa auri frustra projicitis? profecto tam stulti non estis, sed ea auri fabrico fertis, ut aliquid inde lucrum referatis. Attamen aureus numus distractus non valet? Verum est, non valet, quemadmodum moneta ad emendum, & mutuandum, valet tamen, ut metallum. Eodem modo se habent bona opera. Si ad acquirendum cælum non valent, valent tamen ad minora alia bona ac-

S. Thom.
3. p. 9.
89. a. 6.

quirenda: quare nunquam intermitti debent, imò illorum intermissio summa quandoque calamitatis causa posset esse. Contigit aliquoties, ingentia flumina per apertos campos impetuosa irruentia tandem objectis linteis cohibita fuisse, donec rupti aggeres reparati fuerint, antequam totam Regionem inundarent. Quemadmodum igitur exiguum lintei frustum saltem per aliquot tempus sufficiens fuit ad formidandam aquarum inundationem avertendam, sic opera aliqua bona à peccatoribus facta, licet in seipsis parva & exigua, interdum divinæ Justitiæ furorem inhibere poterunt, ita ut non disperderentur, priusquam resipiscentes, poenitentiam egissent.

In An-
nal.
1525.
n. 69.

XII. Casum in rem nostram audite mirandum. Venetiis pro concione dicebat frater Matthæus de Balsio sacri Patrum Cappucinatorum Ordinis Author, qui extraordinariæ Zeli sui efficaciam, & vitæ exemplum, & mira adjungens opera, difficile dictu est, quam sublimem nominis existimationem apud omnes acquisserit. Inter alios quidam Legum Doctor, ut DEI Famuli colloquio propius frueretur, & apud eum aliquod obtineret meritum, quodam mane Virum sanctum ad prandium secum sumendum invitavit; qui invitationem acceptavit, sed, ut majus comòdum illi dferret, uti intellegis. Habebat hic Doctor domi suæ simiam, adeò lepidam, ut totum viciniam recrearet. Iosternebat illa mensam, mappulas plicabat, vitra

mundabat, debitisque locis magnâ cum industria fercula disponebat, ita, ut nullus architriclinus melius facere potuisset. Accedebat huic diligentia mira benevolentia, quam Domino suo exhibebat; redeunti domum, ut primum advenit adventum, fores aperiebat, manu sua pileum, & pallium aufererebat, calceos exuebat, crepidasque porrigebat; his aliisque agendi modis non tantum bestiarum conditionem, sed etiam ipsos ephebos scitissimos superare videbatur. Audiens igitur frater Matthæus res hujusmodi stupendas, inquit, advocate illam, desidero enim illam videre. Verùm simia, quæ oderat conspectum Viri sancti subire, sub lectica se absconderat, unde magno cum labore quæri debuit; nec satis fuit repertam esse, quippe obstinatissima, nec blanditijs, nec vi suo illo ex angulo extrahi potuit. Tunc Dei famulus suaviter apprehensâ Doctoris manu, vis, inquit, tibi dicam, quæ sit illa comis simia, quam domi foves? Diabolus est in persona, ramus solummodo, proprio ore id eum fateri cogam. Itaque cubiculum intrant, statimque frater Matthæus Diabolo imperat, edicat, quisnam sit, & quem ob finem hoc sub schemate comparens, ad tam vilia se demiserit obsequia. Ergo ingenti cum rabie responder coactus, sum Diabolus ex Inferno; nec alia de causa huc veni, quam, ut Animam ipsius, plurimis titulis jam longo tempore mihi debitam, mecum auferrem. Quare igitur, quærit Vir sanctus intra tot annos, quibus hic moraris, illam

Iam non sustulisti? Quia, subjungit Dæmon, quovis velperi, antequam decumberet, devotas quasdam DEO, Divæque Virgini preces persolvebat, quas si vel semel intermisisset, permilla mihi à Deo fuerat potestas, eum sopitum suffocandi, mecumque in Occum abripiendi. Cogitate, quantus omnes, hunc sermonem audientes, invaleret pavor. Verùm frater Matthæus interea omnes, & præsertim Dominum Dominus animavit, Dæmonemque illinc abire coegit. Deinde prædictum Doctorem attonitum, & stupefactum permovit, ut, quæ mediis injustis in periculosa sua professione acquisiverat, legatis, & elemosynis erogandis abundanter restitueret.

XIII. Considerate jam, an bona opera etiam actuali culpâ contaminato profint! Quod devenisset infelicis Doctoris hujus anima, si tam stolidè, ut aliqui solent, discurrisset: DEUS odio me habet, cur aliquid boni agam, cum mihi nihil prosit amplius? An non videtis boni aliquid facere, semper bonum & laudabile fuisse? Quare ubi Apostolus dicit: *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, S. Thomas docet, sic intelligendum esse, quod non prodest ad Regnum caelorum obtinendum, ut supra dictum est; non quod ad alia impetranda non proffit. Imò alio in loco ex professo docet, opera bona in statu peccati facta, generaliter ad tria assequenda, valde utilia esse: *ad temporariam consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, ad assuetudinem bonorum ope-*

rum. Quia verò, valde cupio, vos hunc errorem dedocere, tria hæc paucis explicabo.

XIV. Primò igitur bona opera profunt ad bona temporalia à Deo impetranda. *Ad temporalium consecutionem.* Propter has, quas recitatis preces, dum estis in peccato, propter illa jejunia, propter hanc charitatem pauperi exhibitam, propter hanc corporis afflictionem, propter illam Missæ Sacrificij auditionem, licet DEUS cælum vobis non sit donaturus (hæc & similia enim opera divinâ gratiâ carentibus nihil merentur) nihilominus multa in terris bona conceder. Vestram conservabit sanitatem, augebit bona fortunæ, vestram nominis tuebitur æstimationem, familiam locupletabit, periculosam agris vestris imminuentem avertet tempestatem, littem, quâ ad incitas redigi poteratis, pluresque persecutiones & adversitates disturbabit; nec non alia vobis procurabit beneficia, quæ nonnunquam tanti facitis, ut illa ipsimet æternæ salutis vestræ præferatis. S. Augustinus asserit, penes antiquos Romanos, pro virtutum suarum moralium remuneratione, totius Mundi tunc cogniti fuisse imperium: non quòd in rigore loquendo, opera peccatoris verè possint mereri præmium: minimè inquit S. Thomas, sed quia Deus ita erga illa se gerit, quomodo faceret, si aliquo modo essent meritoria. Atque adeò: *non merentur proprie & ex condigno.* Quod est meritum in dignitate recipientis gratiam fundatum, sed *similitudinariè & ex congruo.* quod

S. Thom.
1. 2. q.
89. ar.
6. ad 3.
S. Thom.
supp. 9.
14. ar.
4. in 1.

S. Thom.
supp. 9.
14. ar.
4. in 1.

quod est meritum in decenti gratiam exhibentis fundatum. Tantopere Deus amat virtutem, ut etiam imaginem eius premio afficere delectetur, eodem fere modo, quo pater aliquis Inimè amans filium suum, ex animam eius effigiem in tela depictam diligit.

^{2. Reg. 2.} Hoc modo videns Deus humiliatum Achab, cilicio & cinere coopertum intentata flagella inhibuit; licet enim illum magis capite, quam corde humiliatum viderit, nihilominus, inquit S. Gregorius, ostendere voluit, quam grata sibi sit verè dolentium pœnitentia, cum etiam apparente tantopere delectetur. *Pensandum est, quomodo ei grata sit spontanea afflictio, pro culpis in eis, qui placuerint; si hæc ad tempus placuit, & in eis, qui displicebant.* Hoc tamen adhuc minimum est,

XV. Secundò talia opera utilia sunt, ut ad gratiam saltem remotè disponamur. *Ad dispositionem ad gratiam.* Baptismus Sancti Joannis non conferebat gratiam, sed ad recipiendam peccatores disponebat; & hoc satis erat, ut magnam de illo æstimationem conciperent. Eodem modo se habent devotionis opera à peccatoribus facta. Quamobrem illa magnè facere oportet, nec intermittere; licet enim sint veluti Baptismus, quo sola lavantur corpora, nec nisi exterius aliquod contineant bonum; nihilominus media sunt, quæ prodesse possunt, ut tandem etiam animæ abluantur. Ideo Salvator noster in Evangelio cuidam Scribarum sinistra cum intentione interroganti, nihil

ominus sapienter loquenti respondit; *Non es longè à Regno DEI,* Laudando enim tantum charitatem erga proximum, licet eam non exhibuerit, ad eandem disponebatur, propitiusque ad eam accedebat. Observate, quid face adhuc fumante fiat; fumus hic non est flamma, est tamen valde idonea dispositio ad eam concipiendam; unde sicut facilius est, faciem paulò ante extinctam, quam jam penè frigidam accendere, ita facilius est, ut peccator, qui bonis studet operibus, quam qui ab illis abstinet, ad meliorem fugem deducatur. Prodeunt hæc opera, ut tales audiatis Missionarios, à quibus convertemini, ut zelosum inveniatis Confessarium; ut pium aliquem legatis librum; ut bonum aliquid videtis exemplum; ut bonam aucteris exhortationem, ut alia similia vobis occurrant media, quibus illius aurgante gratia in viam rectam revertamini. *Ad dispositionem ad gratiam.*

XVI. Demque, quod ego maximi facio, opera in peccato facta profunt, ut quis assue fiat semper ad bene operandum. *Ad assuetudinem bonorum operum.* Verum est, clavem ceream non aperite ostium, sed exemplar præbet, secundum quod alia ex ferro, quæ aperiat, fabricari possit. Eleemosynæ igitur, orationes, peregrinationes, pœnitentiæ, omniæque alia, quæ peccatores faciunt opera bona, valde profunt; profunt enim, ut forma quædam rudis, juxta quam ipsa opera deinde facilius, sed alio valore, à peccatoribus jam pœnitentibus

ibus peraguntur. Quemadmodum igitur non inutiles habentur asseres, trochleæ, funes, quibus semel pro ædificio erigendo usus est architectus, licet eo jam absoluto, nulla amplius eorum instrumentorum habeatur ratio, sic nunquam inutilia æstimanda sunt opera bona, quæ facitis, licet statum ille, in quo ea facitis, nihil pro ædificio in cælis stabiliendo conducatur. Sensim honestam ducere vitam assuescitis, ita ut facilius supra materiale hoc bonorum operum fundamentum, non solum bonarum, sed permanentium actionum ædificium exstruatis.

XVII. Quamobrem posthac nolite solitas; ideo quia in peccato estis, devotiones interim terere; potius curandam vobis erit, ut hoc misero derelicto statu in Dei gratiam redeatis. Considerate, quæso, quantum perdati boni, dum tot Christianorum operum, per totum annum hæretorum, perditis meritum. Quanta est hæc stulticia, totâ Quadragesimâ jejunare, nec tamen nisi in fine ejusdem Confessione peccata sua expiare? Laurentium, Assisium in Alverniam, aut ad alia pia loca peregrinationem suscipere, & in fine itineris Sacerdoti peccata sua manifestare? integram frequentare Missionem, multis pœnitentiæ tam privatim quam publicè incumbere operibus, interim ad ultimum usque diem gratiam sacra exomologesi recipiendam differre? an non hoc est supra spinas seminare? *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas, bene dixero cum Jeremia. Prius colatur ager, deinde seret. R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.*

mineretur, & non prius seminetur, deinde colatur. Notissimum est hoc agriculturalium axioma. Sed quando fidelius terrenas observatis, tanto minus ad regulas attenditis cælestes. *Novate, igitur, novate vobis novale.*

XVIII. Renovate ergo, Charissimi, defectum cordis vestri solum, multo jam tempore incultum. At quomodo renovabitis? Terra fructificando jam exhausta, nulla re magis fecunda redditur, quam ignem illi admovento. Hanc & vos observate methodum. Mortis appropinquantis aliquantisper recordemini, quæ fortè non multo post in cineres vos rediget, ah! quam libenter in illa hora pro bono aliquo opere totum Mundum, si vester esset, daretis! at in potestate vestra non erit amplius, illud impetrare. Nihilominus nunc vos ipsi inimici vestri, aut nihil boni facitis, aut si fecistis, nihil æstimatis, sed voluntariè prodigitis, desperatèque stultâ hac confidentiâ peccatis, illud ram incertâ, quam malè intellectâ à vobis Confessione recuperatum iri? Certi & securi estote, à cineribus vestris assiduâ meditatione ponderatis, desiderata fecunditate agros vestros locupletandos. Sed longè majorem adhuc vigorem ignis accensus producet, si attentè rogemus illum infernalem consideraveritis, ad quem etiam vos tanquam infœundæ arbores condemnabimini; si post tot vitæ annos in eum finem, ut bonos & salubres feratis fructus, vobis concessos, solis foliis onustos solo Christiani

stiani nomine, non factis locupletes mors demersuerit. *Novate vobis novale.*

XIX. Considerate denique omne ex hac cultura commodum in vestram cedere utilitatem. *Novate vobis.* Deus profecto nullius rei patietur iacturam, si in fine vitæ vestræ terram vestram, terram reprobam maledicto cogetur subicere; nec ideo Cælitæ luctum induent, si vos in Orcum præcipites datos esse viderint. *Si sapiens fueris, tibi met ipse eris, si autem illu- sor, solus portabis malum.* Si nunc sapiatis, vitam vestram præsentem in bonis operibus accumulandis impendetis, totumque lucrum vestrum erit, quo in futurum fructuri estis. Quod si è contra toti voluptatibus addicti peccatis bona opera corrueritis, soli malum vestrum portabitis, è quod sub perditorum aliquando recuperandorum fiduciâ vos ipsos stultè deceperitis.

XX. *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas.* Agricola quicumque supra spinas seminat, tria perdit, semen, laborem, & tempus. Horum trium quoque vos ja-

cturam faciatis, sed è magis deplorandam; quod immortalitatis semen, qualia sunt opera bona, perdat; perdat laborem, cuius merces debet esse Deus ipsemet; *Ego mer. Gen. 11. cæstua magnanimis.* Tempus, quod felicissimæ æternitatis fuisset principium, si illud bene impendissetis.

XXI. Non ita agite, charissimi. Nolite serere super spinas, sed, *novate vobis novale*, peccata vestra sincerè confitemini, & quamprimum fieri potest, gloriam Dei recuperate, ut in tali statu continuantes, deinde magno cum gaudio opera sancta seminetis, eâ spe freti, majori cum læticia suo tempore à vobis colligenda. Pro ultima interim conclusione discite, quàm grande malum sit peccatum, quod quamdiu in cordibus vestris delitescit, non potest æternæ vitæ fructus in vobis germinare; & si jam multum germinasse conspiciantur, ad eò tota ipsorum virtus mortificatur à peccatis, ut licet in se boni sint, non tamen ad salutem æternam sufficiant; cum pestifera in vobis prædominans indispositio eos omnino suffocât.

